

R.H. Kastelein en A.P. Monsma, datum 28-03-2019

Datum

28-03-2019

Auteur

R.H. Kastelein en A.P. Monsma^[1]

Folio weergave

[Download gedrukte versie \(PDF\)](#)

JCDI

JCDI:ADS43875:1

Vakgebied(en)

Belastingrecht algemeen (V)

Inleiding

Voor u ligt de eerste aflevering van Interlokaal van 2019. In deze editie vindt u een beschouwing over de proceskostenvergoedingen in WOZ-procedures van de hand van Robert Kastelein en Anneke Monsma. Onderaan vindt u een overzicht van de verschenen publicaties en verrichte activiteiten sinds de vorige editie (Interlokaal 2018, nr. 2, *Belastingblad* 2018/451).

Het jaarverslag over 2018 is op onze website geplaatst (www.eur.nl/esl/nieuws/jaarverslag-2018-van-het-studiecentrum-voor-belastingen-beschikbaar). In het jaarverslag worden drie belangrijke onderzoeksthema's van het ESBL belicht, namelijk duurzaamheid & lokale belastingen, internationalisering en valorisatie & actualiteit. Van harte aanbevolen!

Ontwikkelingen proceskostenvergoeding in WOZ-procedures

1. Inleiding

Het aantal WOZ-procedures verricht door no-cure-no-pay-bureaus is de afgelopen jaren flink toegenomen.^[2] Omdat de inkomsten van deze bureaus bestaan uit de vergoeding van proceskosten en immateriële schade wegens overschrijding van de redelijke procestermijn en uit de geclaimde dwangsommen bij niet tijdig beslissen, bestaat er een prikkel om die handelingen te verrichten die deze vergoedingen zo hoog mogelijk maken. Dit lijkt er in sommige gevallen toe te leiden, dat de rechtsbescherming van de belastingplichtige naar de achtergrond verdwijnt en het economische belang van de gemachtigde naar de voorgrond treedt.^[3] Anderzijds heeft een belastingplichtige het recht zich te laten vertegenwoordigen in bezwaar en beroep; dit dient een adequate rechtsbescherming van de burger tegen de overheid. De proceskostenvergoeding vormt een tegemoetkoming in de kosten van die vertegenwoordiging. De belastingadviseur heeft de contractvrijheid de betaling voor zijn diensten op door partijen gekozen wijze vorm te geven. Een beloning op no-cure-no-pay-basis is niet verboden.

In deze beschouwing onderzoeken wij hoe de proceskostenvergoedingen in WOZ-procedures worden berekend en welke omstandigheden kunnen leiden tot een hogere dan wel lagere proceskostenvergoeding. Afgesloten wordt met een conclusie. In deze beschouwing wordt niet nader ingegaan op het geval dat een partij kennelijk onredelijk gebruik maakt van procesrecht, in welk geval geen proceskostenvergoeding wordt toegekend.^[4]

2. Regeling proceskostenvergoeding in het kort

Op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht (Bpb) kan als tegemoetkoming in de proceskosten een bedrag worden toegekend aan de belastingplichtige.

Bij een gegrond bezwaar of beroep wordt in beginsel een proceskostenvergoeding toegekend. Bij een ongegrond of niet-ontvankelijk bezwaar of beroep is dit geen automatisme, maar kan wel een vergoeding worden toegekend in de gevallen waarin daartoe aanleiding bestaat. Dat is bijvoorbeeld het geval indien de heffingsambtenaar ten onrechte niet voldoet aan een verzoek om nadere informatie ter onderbouwing van het bezwaar of beroep. In dit verband noemen wij het arrest van de Hoge Raad van 14 september 2018.^[5] In deze zaak weigerde de heffingsambtenaar de grondstaffel te verstrekken, waardoor belanghebbende tot in hoger beroep heeft moeten doorprocederen om een gefundeerd oordeel te kunnen vormen

over de juistheid van de vastgestelde WOZ-waarde en om in redelijkheid te kunnen inschatten of hij al dan niet (hoger) beroep zou instellen. Dit vormt aanleiding voor toekenning van een proceskostenvergoeding conform het Bpb, ook al werd het beroep door het hof ongegrond verklaard.

Een vergelijkbare uitspraak deed Hof Den Haag inzake de WOZ-waardering volgens de huurwaardekapitalisatiemethode van een bedrijfsruimte in de gemeente Rotterdam, waarbij de heffingsambtenaar ten onrechte weigerde de niet geanonimiseerde gegevens te verstrekken van de vergelijkingsobjecten, welke gegevens ten grondslag lagen aan de berekening van de WOZ-waarde. Deze weigering vormt voor het hof aanleiding een proceskostenvergoeding toe te kennen conform het Bpb, ondanks de handhaving van de WOZ-waarde.^[6]

Berekeningswijze en twee uitzonderingen

De berekening van de proceskostenvergoeding vindt op basis van het Bpb plaats aan de hand van de som $A \times B \times C$, waarbij A het aantal punten is dat op grond van de bijlage bij het Bpb wordt berekend voor de verrichte proceshandelingen, B de waarde (bedrag) per punt is en C de wegingsfactor is dat het gewicht van de zaak uitdrukt.

In belastingzaken bedraagt de waarde per punt (B) € 254 in de bezwaarfase en € 512 in de beroepsfase. De wegingsfactor (C) kan variëren van 0,25 voor een zeer lichte zaak tot 2 voor een zeer zware zaak. Voor een gemiddelde zaak wordt de wegingsfactor op 1 gesteld.

Er zijn twee uitzonderingen op deze hoofdregel opgenomen in het Bpb zelf. Enerzijds is matiging van de proceskostenvergoeding mogelijk in geval van samenhangende zaken.^[7] Anderzijds is zowel verhoging als verlaging van de vergoeding mogelijk in geval van bijzondere omstandigheden.^[8] Beide uitzonderingen zullen hieronder nader worden beschouwd, na een algemene uitleg van de toepassing van het Bpb in WOZ-zaken.

3. Toepassing regeling proceskostenvergoeding in WOZ-zaken

De gerechtshoven en rechtbanken hebben een richtlijn opgesteld voor de toepassing van het Bpb in WOZ-zaken.^[9] Hierin zijn met betrekking tot de vergoeding van kosten van een deskundige (taxateur) standaarden opgenomen voor uurtarieven en het aantal uren dat wordt vergoed voor de werkzaamheden in WOZ-procedures. Voor het opstellen van een taxatierapport voor een woning geldt ingevolge de richtlijn een standaardbedrag van € 53 per uur (€ 64,13 incl. btw) en voor een courante niet-woning € 68 per uur (€ 82,28 incl. btw). Voor een zogenoemde geveltaxatie wordt standaard twee uur vergoed en voor een taxatie met in pandige opname vier uur.

De VNG heeft overigens op 14 februari 2017 de *Handleiding proceskosten in WOZ-zaken* vastgesteld, met daarin aanwijzingen voor de vergoeding van proceskosten in diverse gevallen.^[10] Deze handleiding is inmiddels wat verouderd, zodat wij hierop verder niet ingaan.

Richtsnoeren Hof 's-Hertogenbosch

Op 15 november 2018 heeft Hof 's-Hertogenbosch een WOZ-procedure aangegrepen om algemene richtsnoeren te geven voor het vaststellen van de proceskostenvergoeding, naar eigen zeggen in verband met de behoefte hieraan door rechtsbijstandverleners en rechters binnen het ressort van het hof en door een gebrek aan rechtseenheid tussen de hoogste rechters over dit onderwerp. Aan de hand van de Nota van toelichting op het Bpb en de jurisprudentie komt het hof tot algemene richtsnoeren voor wat betreft de kosten voor de bezwaarfase, de punten per procesbehandeling, de wegingsfactoren, het begrip 'samenhangende zaken', de bijzondere omstandigheden, de vergoeding voor de deskundigenwerkzaamheden en de verletkosten.^[11]

Allereerst overweegt het hof dat voor een hoorzitting, al dan niet telefonisch gehouden, 1 procespunt wordt toegekend. Daarbij geldt een telefoongesprek over de proceskostenvergoeding, nadat is aangekondigd dat de aanslag zal worden vernietigd, niet als hoorzitting.

Ten tweede overweegt het hof dat als het rechtscollege het indienen van een conclusie van repliek toestaat, hiervoor 0,5 procespunt wordt toegekend. Ditzelfde geldt voor een geaccepteerd nader stuk. In verband met de nieuwe zaaksbehandeling kan het rechtscollege het aantal toegestane proceshandelingen beperken.^[12]

De wegingsfactor wordt standaard op 1 gesteld. In afwijking daarvan geldt een wegingsfactor van 0,5 voor:

- a) een geschil dat slechts ziet op terugverwijzing naar het bestuursorgaan wegens schending van de hoorplicht, de toewijzing van een dwangsom of de beoordeling van de proceskostenvergoeding in een eerdere fase;
- b) parkeerbelastingzaken;
- c) zaken met een zeer gering financieel belang (< € 15), met uitzondering van WOZ-zaken;
- d) een onjuiste niet-ontvankelijkverklaring;
- e) zaken waarin de aanslag wordt vernietigd omdat de belanghebbende geen gebruiker is;
- f) een geschil dat slechts ziet op het niet tijdig doen van uitspraak op bezwaar;
- g) een geschil dat slechts ziet op immateriële schadevergoeding wegens overschrijding van de redelijke termijn.

Een wegingsfactor van 0,25 wordt vastgesteld in geval van:

- a) evidente tel- en rekenfouten;

- b) het slagen van het beroep wegens foutieve berekening van wettelijke rente over immateriële schadevergoeding;
- c) een uitsluitend geschil over vergoeding van rente over in strijd met het EU-recht geheven belasting (Irimie-rente).

Een wegingsfactor van 1,5 wordt vastgesteld in geval van:

- a) zaken die zich duidelijk onderscheiden in belang en complexiteit en aard van de door de rechtsbijstandverlener verrichte werkzaamheden;
- b) meerdere WOZ-beschikkingen met zodanige onderlinge verschillen in feiten en omstandigheden dat ze een afzonderlijke behandeling vergen.

Het hof hanteert slechts in uitzonderlijke gevallen wegingsfactor 2.

Met betrekking tot de mogelijkheid af te wijken in geval van bijzondere omstandigheden overweegt het hof dat hij de wegingsfactor lager vaststelt, indien het geschil in essentie om een kwestie van ondergeschikt belang gaat, maar de zaak inhoudelijk wordt aangevuld of opgeklopt met ongegronde grieven die zijn aangevoerd met de kennelijke bedoeling om de zaak onnodig bewerkelijk of gecompliceerd te doen lijken.

Met betrekking tot taxatierapporten overweegt het hof dat hiervoor slechts dan geen vergoeding wordt gegeven, indien het bezwaar of beroep uitsluitend gegrond is op een grond die losstaat van het geschilpunt waarover de deskundige (taxateur) heeft gerapporteerd. Het hof verwijst op dit punt naar een uitspraak van de Hoge Raad,^[13] waarin is overwogen:

“Indien een deskundige een rapport aan een belanghebbende heeft uitgebracht dat het standpunt van die belanghebbende over een geschilpunt in een procedure voor de bestuursrechter ondersteunt, mag aan toekenning van een vergoeding voor de kosten van dat rapport niet de eis worden gesteld dat het een bijdrage heeft geleverd aan de beslissing van de rechter over dat geschilpunt (vgl. Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State 9 mei 2012, nr. 201106237/1/A1, *LJN* BW5293 en Centrale Raad van Beroep 29 juni 2007, nr. 06/5021 WAO, *LJN* BA8583).”

Een taxatiekaart in aanvulling op een taxatierapport wordt niet vergoed. Behalve de minimumeis dat het rapport is opgesteld door een terzake deskundige, dus geregistreeerde taxateur (dan wel onder zijn verantwoordelijkheid), kunnen geen andere eisen aan het rapport gesteld worden. De aanwezigheid van de taxateur ter (hoor)zitting wordt vergoed naar de deskundigentarieven, tenzij hij de enige is die verschijnt; in dat laatste geval geldt de (hogere) vergoeding voor rechtsbijstandverleners.

Latere jurisprudentie

Rechtbank Gelderland laat in principe geen conclusies van re- en dupliek toe in de beroepsprocedure. De rechtbank is namelijk van oordeel dat van deze mogelijkheid slechts zeer beperkt gebruik moet worden gemaakt en dat deze moet worden voorbehouden voor zaken waarbij – vooral gelet op de complexiteit – de rechtbank dit voor een efficiënt procesverloop noodzakelijk acht.^[14] Alleen indien een conclusie van repliek wordt toegestaan wordt er een vergoeding voor toegekend.

Dezelfde rechtbank oordeelt dat een vergoeding van € 80 maal vijf uur voor een taxatierapport van een incurante niet-woning redelijk is gelet op de richtlijn van de belastingkamers van de gerechtshoven. Ook ziet de rechtbank geen aanleiding de wegingsfactor op 1,5 te stellen; voor zover de zaak wat ingewikkelder was dan gemiddeld, betreft het vooral de inspanning van de taxateur en niet zozeer de inspanning van de gemachtigde.^[15]

Hof Arnhem-Leeuwarden hanteert, net als Hof Den Bosch, een wegingsfactor van 0,5 ingeval het geschil alleen ziet op de ontvankelijkheid.^[16]

Rechtbank Rotterdam hanteert, net als Hof Den Bosch, een wegingsfactor van 0,5 ingeval het geschil alleen ziet op overschrijding van de redelijke termijn. In dit verband wordt geen vergoeding toegekend voor de bezwaarfase, maar alleen voor de beroepsfase.^[17]

4. Samenhangregeling

Op grond van art. 3 Bpb kan de proceskostenvergoeding worden gematigd in geval van samenhangende zaken.

Eerste voorwaarde is, dat door een of meer belanghebbenden gemaakte bezwaren of ingestelde beroepen door het bestuursorgaan of de bestuursrechter (nagenoeg) gelijktijdig zijn behandeld.

Naast deze voorwaarde is voor de aanwezigheid van samenhangende zaken vereist dat rechtsbijstand is verleend door dezelfde persoon dan wel door een of meer personen die deel uitmaken van hetzelfde samenwerkingsverband. Derde voorwaarde is dat de werkzaamheden in elk van de zaken nagenoeg identiek konden zijn.

In de WOZ-praktijk zit de moeilijkheid in de laatste voorwaarde. Op 18 maart 2016 heeft de Hoge Raad namelijk geoordeeld dat hierbij geen plaats is voor een abstractie toets, maar dat in concrete zin getoetst moet worden of de werkzaamheden nagenoeg identiek zijn.^[18] Met andere woorden: of de werkzaamheden van de rechtsbijstandverlener nagenoeg identiek konden zijn moet beoordeeld worden naar de daadwerkelijk verrichte werkzaamheden en hierbij is niet relevant of de werkzaamheden nagenoeg identiek hadden kunnen zijn. Zo is de enkele omstandigheid dat alle woningen volgens de vergelijkingsmethode moeten worden getoetst niet relevant. Voor het ene object kunnen immers andere specifieke argumenten en omstandigheden naar voren worden gebracht dan bij het andere object.

Latere jurisprudentie samenhangende zaken

Op 28 december 2018 oordeelde Rechtbank Limburg dat geen sprake is van samenhangende zaken in het geval van een procedure over twee, in verschillende gemeenten gelegen woningen, waarbij bovendien verschillende beroepsgronden zijn aangevoerd.^[19]

Op dezelfde dag spreekt Rechtbank Limburg haar oordeel uit over vijf andere zaken waar de proceskostenvergoeding in geschil is. Gemachtigde (van een no-cure-no-pay-bureau) van belanghebbende heeft de beroepen ingetrokken en verzocht om de heffingsambtenaar in de proceskosten te veroordelen. De rechtbank kent een vergoeding toe, maar hanteert in dit geval een wegingsfactor van 0,5 (licht). Omdat tijdens de zitting in alle vijf zaken nog slechts de proceskostenvergoeding in geschil was, past de rechtbank bovendien de samenhangregeling toe.^[20]

In een andere recente zaak oordeelt Hof Arnhem-Leeuwarden over twee apart ingediende bezwaarschriften tegen twee WOZ-beschikkingen die in één aanslagbiljet zijn bekendgemaakt samen met de OZB-aanslagen.^[21] Het hof overweegt, met verwijzing naar het arrest van de Hoge Raad van 9 januari 2015,^[22] dat hier sprake is van samenhangende zaken. Met betrekking tot de wegingsfactor oordeelt het hof dat geen sprake is van meer dan gemiddelde werkbelasting voor de gemachtigde van belanghebbende: 'De geschriften zijn, afgezien van de objectgegevens, inhoudelijk (nagenoeg) identiek en de per object in de aanvullingen opgenomen gegevens zijn afkomstig uit de taxatierapporten. Dat de rechtsbijstandverlener en de taxateur de conclusies hebben besproken, maakt niet dat sprake is van een meer dan gemiddelde werkbelasting voor één bezwaar voor de rechtsbijstandverlener.' De wegingsfactor wordt daarom gesteld op 1. Ook ingeval de WOZ-beschikkingen niet in één aanslagbiljet bekendgemaakt zijn kan sprake zijn van samenhang. Rechtbank Amsterdam concludeert tot samenhang tussen de geschillen over de WOZ-waarde van twee opvolgende jaren van hetzelfde kantoorgebouw.^[23]

Tevens kan samenhang bestaan tussen geschillen met betrekking tot WOZ-beschikkingen van verschillende belastingplichtigen. Rechtbank Den Haag overweegt hiertoe bijvoorbeeld, 'dat in de drie zaken door dezelfde persoon rechtsbijstand is verleend en nagenoeg gelijklopende beroepschriften zijn ingediend'.^[24]

Rechtbank Overijssel acht geen samenhang aanwezig met drie andere WOZ-procedures, omdat die 'zien op de WOZ-waarden van diverse onroerende zaken, terwijl in dit beroep in geschil was of de onroerende zaak als een woning of als een niet-woning moet worden gekwalificeerd'.^[25]

Uit deze uitspraken kan worden geconcludeerd dat voor de derde voorwaarde voor het aannemen van samenhang ('nagenoeg identieke werkzaamheden') is vereist dat de geschilpunten inhoudelijk gelijk of vergelijkbaar zijn.

5. Bijzondere omstandigheden

Op grond van art. 2 lid 3 Bpb kan in bijzondere omstandigheden afgeweken worden van de forfaitaire bedragen als bedoeld in art. 2 lid 1 Bpb.

Een lagere proceskostenvergoeding kan worden toegekend indien belanghebbende op een punt van ondergeschikt belang in het gelijk is gesteld.^[26] Een andere bijzondere omstandigheid waarin plaats is voor matiging is het geval waarin het voor elke individuele zaak vasthouden aan het puntensysteem leidt tot een vergoeding die de in redelijkheid gemaakte kosten ver overtreft.^[27]

Een voorbeeld van een bijzondere omstandigheid die juist een hogere vergoeding rechtvaardigt is het geval waarin de burger door gebrekkige informatievoorziening van het bestuursorgaan bijzonder veel kosten moet maken voor het verzamelen van feitenmateriaal.^[28] Ook in geval van onzorgvuldig handelen van de inspecteur (heffingsambtenaar) kan een hogere vergoeding worden toegekend. Dit is bijvoorbeeld het geval indien het bestuursorgaan een besluit neemt, terwijl op dat moment duidelijk is dat dat besluit (beschikking of uitspraak op bezwaar) in een daartegen ingestelde procedure geen stand zal houden (evidente onjuistheid).^[29]

Het kan dus twee kanten op werken: onder bijzonder omstandigheden kan zowel een lagere als een hogere proceskostenvergoeding worden toegekend. Overigens moet de rechter motiveren waarom wordt afgeweken van de standaardvergoeding.^[30] Indien het verzoek om afwijken wordt afgewezen hoeft de rechter dit niet te motiveren.^[31]

Jurisprudentie in WOZ-zaken

Ook in WOZ-zaken wordt wel eens afgeweken van de standaardregels voor vergoeding van proceskosten in geval van bijzondere omstandigheden.

In de categorie 'gebrekkige informatievoorziening' noemen wij de uitspraak van Rechtbank Gelderland van 17 maart 2016 over de WOZ-waarde van steenfabrieken, waarin de rechtbank een integrale proceskostenvergoeding toekent aan de belanghebbende vanwege de proceshouding van de heffingsambtenaar.^[32] De heffingsambtenaar had geen op de zaken betrekking hebbende stukken ingediend, noch een verweerschrift, noch een taxatierapport. In beroep neemt hij standpunten in die hij niet of pas op de zitting onderbouwt. Hiermee heeft de heffingsambtenaar naar het oordeel van de rechtbank in vergaande mate onzorgvuldig gehandeld.

Vergelijk ook de in onderdeel 2 genoemde uitspraken, waarin bij een ongegrond bezwaar en beroep toch een proceskostenvergoeding werd toegekend, wegens de gebrekkige informatievoorziening van gemeentezijde.

In de categorie 'onzorgvuldig handelen' noemen wij een recente uitspraak van Hof Den Haag, waarin hij over de toepassing van art. 26 Wet WOZ overweegt: 'Het standpunt dat de heffingsambtenaar bij de afwijzing van het verzoek om een beschikking wijziging subject heeft ingenomen en bij de beslissing op het tegen die afwijzing gemaakte bezwaar heeft gehandhaafd, te weten dat een dergelijk verzoek binnen een redelijke termijn moet worden gedaan, is niet van redelijke grond ontbloot. Het behoeft de heffingsambtenaar, toen hij uitspraak op bezwaar deed, dan ook niet duidelijk te zijn dat de uitspraak op bezwaar in een daarentegen ingestelde procedure geen stand zou houden.' Er is met andere woorden geen sprake van een besluit tegen beter weten in en het hof wijst het verzoek om een integrale proceskostenvergoeding daarom af.^[33]

Tot slot noemen wij twee uitspraken in de categorie 'disproportionele vergoeding'. Hof Arnhem-Leeuwarden oordeelt op 26 januari 2016,^[34] dat voor een afwijking van de forfaitaire regeling aanleiding bestaat, als het voor elke individuele zaak vasthouden aan die regeling leidt tot een vergoeding die de in redelijkheid gemaakte kosten ver overtreft.^[35] In casu levert de forfaitaire regeling een bedrag voor de hoorzitting op van € 2916. Voor eenendertig gegronde bezwaren met gemiddeld zevenentwintig minuten hoorzitting (dus circa veertien uur hoorzitting totaal), levert dit volgens het hof omgerekend een uurtarief op van € 208 (incl. btw). Het hof acht pas een tarief vanaf € 250 (incl. btw) onredelijk, zodat in dit geval geen reden bestaat voor matiging.

Rechtbank Amsterdam ziet in de stelling van de heffingsambtenaar van de gemeente Amsterdam, dat een vergoeding van meer dan € 250.000 in alle zaken van gemachtigde disproportioneel zou zijn, geen aanleiding tot matiging van de proceskostenvergoeding wegens bijzondere omstandigheden.^[36] Dit punt is in de uitspraak overigens niet zo uitgebreid uitgewerkt als in de hiervoor genoemde uitspraak van Hof Arnhem-Leeuwarden.

6. Conclusie

Uit zowel wetgeving als recente jurisprudentie valt op te maken dat de vergoeding van proceskosten in WOZ-zaken een actueel onderwerp is, mede vanwege de toename van bezwaar- en beroepszaken ingediend door no-cure-no-pay-bureaus. Met het oog hierop is het Bpb per 1 januari 2015 gewijzigd, zodat voor de regeling voor 'samenhangende zaken' niet meer als voorwaarde geldt dat het bezwaar of beroep (nagenoeg) gelijktijdig door de belanghebbende is ingediend, maar dat nu als voorwaarde geldt dat het bezwaar of beroep (nagenoeg) gelijktijdig wordt behandeld door het bestuursorgaan of de rechter. Zo is de handelswijze van de belanghebbende of diens gemachtigde niet meer doorslaggevend.

Ditzelfde geldt voor het verrichten van een aantal proceshandelingen. Rechtbank Gelderland staat bijvoorbeeld het indienen van een conclusie van re- en dupliek (met de bijbehorende proceskostenvergoeding) slechts in uitzonderlijke gevallen toe. Dit dient een efficiënte rechtsgang.

In verband met de gewijzigde samenhangregeling in het Bpb wordt de nodige jurisprudentie gewezen over het criterium van de nagenoeg identieke werkzaamheden, waarover de Hoge Raad heeft geoordeeld dat dit niet in abstracte zin opgevat mag worden ('hadden de werkzaamheden nagenoeg identiek kunnen zijn'), maar dat dit in concrete zin getoetst moet worden ('zijn de werkzaamheden nagenoeg identiek geweest'). Uit de uitspraken die na dit arrest zijn gedaan blijkt, dat rechters met name toetsen of de geschilpunten in de verschillende zaken gelijk of vergelijkbaar zijn.

Verder geeft artikel 2 lid 3 Bpb de rechter de mogelijkheid af te wijken van de normale proceskostenregeling in geval van bijzondere omstandigheden. Uit de jurisprudentie blijkt dat zowel belanghebbenden als de heffingsambtenaar wel eens een beroep doen op deze afwijkmogelijkheid en dat de rechter dit artikel daadwerkelijk toepast. Dit kan twee kanten op werken: niet alleen voor gemachtigden, maar ook voor heffingsambtenaren kunnen de 'bijzondere omstandigheden' ongunstig uitpakken voor wat betreft de proceskostenvergoeding.

Verschenen publicaties en verrichte activiteiten

Naast diverse annotaties van de hand van J.A. Monsma en A.P. Monsma in *BNB*, *Belastingblad* en *NLFiscaal* zijn sinds de vorige editie van Interlokaal de volgende publicaties verschenen:

- J.A. Monsma, naschrift bij reactie H.J.M. Havekes op artikel 'Nieuw belastingstelsel waterschappen: klaar voor de toekomst?' (*WFR* 2018/189), *WFR* 2019/5;
- J.A. Monsma en A.P. Monsma, 'Rapportage onderzoek fiscaal-juridische advisering over energieproductie door waterschappen', als bijlage gevoegd bij *Kamerstukken II* 2018/19, 35000-J, 30;
- J.A. Monsma, 'Lager OZB-tarief voor sportaccommodaties, dorpshuizen en onroerende zaken van sociale instellingen en ANBI's: goed idee?', *Belastingblad* 2018/452;
- A.W. Schep, 'Gratis parkeren voor Tesla-rijders' *V-N* 2018/23.0;
- A.W. Schep, F.J.H.L. Makkinga en V. Mok, 'Gemeentelijke verblijfsbelastingen in tijden van massatoerisme en Airbnb: ontwikkelingen, knelpunten en mogelijke oplossingen', *MBB* 2018/12, p. 521-531;
- A.P. Monsma en A. Abdirizak, 'No-cure-no-pay in WOZ-procedures: strategieën en proceskosten', *NFR* 2019/7.

De volgende activiteiten zijn verricht:

- A.P. Monsma, Actualiteitencursus Drechtsteden op 6 november 2018;
- A.P. Monsma, cursus Objectafbakening WOZ voor SSR op 8 november 2018;

- A.W. Schep en A.P. Monsma, Presentatie duurzame lokale belastingen voor directeuren van samenwerkingsverbanden op 13 november 2018;
- A.P. Monsma, College wettelijk kader en heffingen aan Nyenrode Business University op 29 november 2018;
- J.A. Monsma, presentaties VNG-congres op 19 en 20 maart 2019. Woningtarief voor sportaccommodaties, dorpshuizen en onroerende zaken van sociale instellingen en ANBI's: goed idee?

Colofon

Colofon	jaargang 26, nummer 1, 2019
<i>InterLokaal</i>	
Uitgave van het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL). Verschijnt tweemaal per jaar.	
<i>Redactie</i>	
mr. A.P. (Anneke) Monsma; prof. dr. J.A. (Jan) Monsma (eindredactie); mr. dr. A.W. (Arjen) Schep.	
<i>Redactie-adres</i>	<i>Contact:</i>
Erasmus Universiteit Rotterdam	Tel.: 010-4081543
ESBL, Kamer L3.06 (Sanders)	Tel. 2: 010-4082355
Postbus 1738	E-mail: info@esbl.nl
3000 DR Rotterdam	Website: www.esbl.nl
<i>Aanbevolen citeerwijze</i>	
Interlokaal 2019, nr. 1, <i>Belastingblad</i> 2019/151	
Wolters Kluwer Nederland B.V.	

Voetnoten

[1]

Robert Kastelein is masterstudent fiscaal recht aan de Erasmus School of Law (ESL) en student-assistent bij het ESBL. Mr. Anneke Monsma is wetenschappelijk onderzoeker bij het ESBL. Deze beschouwing valt binnen het onderzoeksprogramma 'Fiscale autonomie en haar grenzen' van de sectie Belastingrecht van de ESL.

[2]

Waarderingskamer, *Rapport onderzoek invloed 'no-cure-no-pay-bezwaren' op uitvoering Wet WOZ*, *Belastingblad* 2012/281 en zie ook www.waarderingskamer.nl/woz-in-cijfers/feiten-over-de-woz/.

[3]

Zie hierover ook A. Abdirizak & A.P. Monsma, 'No-cure-no-pay in WOZ-procedures: strategieën en proceskosten', *NTFRA* 2019/2.

[4]

Zie bijvoorbeeld Hof Arnhem-Leeuwarden 27 november 2018, 17/00884, ECLI:NL:GHARL:2018:10264, *Belastingblad* 2019/94 en Rb. Oost-Brabant 21 december 2018, 17/2344, ECLI:NL:RBOBR:2018:6516.

[5]

HR 14 september 2018, 17/02520, ECLI:NL:HR:2018:1619, *Belastingblad* 2018/385, in cassatie op Hof 's-Hertogenbosch 13 april 2017, 15/00910, ECLI:NL:GHSHE:2017:1625, *Belastingblad* 2017/331, m.nt. M. Noordegraaf.

[6]

Hof Den Haag 9 januari 2019, 18/00386, ECLI:NL:GHDHA:2019:17, *Belastingblad* 2019/68.

[7]

Art. 3 Bpb jo. onderdeel C2 in de bijlage bij het besluit.

[8]

Art. 2 lid 3 Bpb.

[9]

Richtlijn van de belastingkamers van de gerechtshoven inzake vergoeding van proceskosten bij WOZ-taxaties, *Stcrt.* 2012, 26039 van 18 december 2012, recent aangepast (*Stcrt.* 2018, 28796).

[10]

Te downloaden van www.vng.nl/files/vng/20170215_handleidingproceskosten_februari-2017.pdf.

[11]

Hof 's-Hertogenbosch 15 november 2018, 17/00149 en 17/00151, ECLI:NL:GHSHE:2018:4638, *Belastingblad* 2019/56, m.nt. C.M. Bergman.

[12]

Zie www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Rechtsgebieden/Bestuursrecht/Procedures/Paginas/De-Nieuwe-zaaksbehandeling.aspx.

[13]

HR 16 november 2012, 11/02517, ECLI:NL:HR:2012:BY2770, *Belastingblad* 2012/569, m.nt. J.P. Kruimel en W.G. van den Ban.

[14]

Rb. Gelderland 6 december 2018, AWB-17/4361, ECLI:NL:RBGEL:2018:5196, *Belastingblad* 2019/97.

[15]

Rb. Gelderland 12 februari 2019, 18/968, ECLI:NL:RBGEL:2019:551.

[16]

Zie bijvoorbeeld Hof Arnhem-Leeuwarden 18 december 2018, 17/00877, ECLI:NL:GHARL:2018:10965, *Belastingblad* 2019/80.

[17]

Rb. Rotterdam 26 februari 2019, 16/8202, ECLI:NL:RBROT:2019:1476.

[18]

HR 18 maart 2016, 15/03065, ECLI:NL:HR:2016:420, *Belastingblad* 2016/216, m.nt. S. Bosma.

[19]

Rb. Limburg 28 december 2018, 17/3144-3146, ECLI:NL:RBLIM:2018:12347.

[20]

Rb. Limburg 28 december 2018, 17/2919, 17/2920 en 17/2922 t/m 17/2924, ECLI:NL:RBLIM:2018:12400.

[21]

Hof Arnhem-Leeuwarden 27 november 2018, 18/00122, ECLI:NL:GHARL:2018:10261.

[22]

HR 9 januari 2015, 14/03962, ECLI:NL:HR:2015:19, *Belastingblad* 2015/85, m.nt. F.J.H.L. Makkinga.

[23]

Rb. Amsterdam 27 december 2018, 17/2565 en 17/1632, ECLI:NL:RBAMS:2018:9389.

[24]

Rb. Den Haag 4 december 2018, 18/5150, ECLI:NL:RBDHA:2018:14862.

[25]

Rb. Overijssel 18 december 2018, 17/2332, ECLI:NL:RBOVE:2018:5066.

[26]

CRvB 28 maart 2006, 05/129 WWB, ECLI:NL:CRVB:2006:AW1316.

[27]

HR 9 oktober 2015, 14/04108, ECLI:NL:HR:2015:2990.

[28]

Dit blijkt uit de Nota van toelichting op het Bpb, *Stb.* 1993, 763.

[29]

HR 13 april 2007, 41235, ECLI:NL:HR:2007:BA2802 en recenter HR 5 januari 2018, 17/01244, ECLI:NL:HR:2018:6.

[30]

HR 18 september 2009, 07/11397, ECLI:NL:HR:2009:BJ7913, *Belastingblad* 2009, p. 1359, recenter HR 14 september 2012, 11/02494, ECLI:NL:HR:2012:BV8952.

[31]

HR 5 januari 2018, 17/00123, ECLI:NL:HR:2018:4.

[32]

Rb. Gelderland 17 maart 2016, 15/2297, 15/5756 en 15/5789, ECLI:NL:RBGEL:2016:1536, *Belastingblad* 2016/220, m.nt. F.J.H.L. Makkinga.

[33]

Hof Den Haag 26 februari 2019, 18/00621, ECLI:NL:GHDHA:2019:446.

[34]

Hof Arnhem-Leeuwarden 26 januari 201615/00914, ECLI:NL:GHARL:2016:696.

[35]

Het hof verwijst hier naar de uitspraak HR 9 oktober 2015, 14/04108, ECLI:NL:HR:2015:2990.

[36]

Rb. Amsterdam 5 december 2018, 18/1655, ECLI:NL:RBAMS:2018:8710, Rb. Amsterdam 18 december 2018, 18/1747, ECLI:NL:RBAMS:2018:9140.